



[Žmogaus kova prieš valdžią - tai atminties kova prieš užmaršumą](#) :: Your Favorite Site

Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas priimtas dar 1996 metų gruodžio 19 dieną. Ar galime jaustis Lietuvoje saugūs?

– nepriklausoma demokratinė Lietuvos valstybė privalo užtikrinti saugų Tautos gyvavimą, jos savitą ir laisvą raidą, sukurta efektyvi nacionalinio saugumo sistema yra Tautos siekių bei demokratinės raidos užtikrinimo garantas...

LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDŲ ĮSTATYMAS 1996 m. gruodžio 19 d. Nr. VIII-49 Vilnius 1 straipsnis. Įstatymo paskirtis 1. Šis įstatymas nustato Lietuvos nacionalinio saugumo užtikrinimo pagrindus, kurie išdėstyti priedėlyje. 2. Lietuvos nacionalinio saugumo užtikrinimas – tai Tautos ir valstybės laisvos ir demokratinės raidos sąlygų sudarymas, Lietuvos valstybės nepriklausomybės, jos teritorinio vientisumo ir konstitucinės santvarkos apsauga ir gynimas. 3. Lietuvos nacionalinio saugumo sistema sudaro valstybės ir piliečių veiklos šiam tikslui patvirtintų pagrindinių nuostatų, principų ir būdų, narystės Europos ir transatlantinėje sąjungose priemonių, įstatymų ir kitų teisės aktų, valstybės šiam tikslui įsteigtų institucijų, jų veiklos principų bei tarpusavio sąveikos būdų visuma. Straipsnio pakeitimai: Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 2 straipsnis. Nacionalinio saugumo užtikrinimo subjektai Lietuvos nacionalinį saugumą užtikrina Lietuvos Respublikos piliečiai, jų bendrijos ir organizacijos, Respublikos Prezidentas, Seimas, Vyriausybė, kariuomenė, policija, Valstybės saugumo departamentas, kitos šiam tikslui valstybės įsteigtos institucijos, vadovaudamiesi Konstitucija ir įstatymais bei vykdydami savo pareigas ir funkcijas nacionalinio saugumo sistemoje. Straipsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 3 straipsnis. Nacionalinio saugumo sistemos plėtra 1. Seimas, Respublikos Prezidentas, Vyriausybė ir kitos valstybės institucijos plėtoja Lietuvos nacionalinio saugumo sistemą vadovaudamiesi šio įstatymo nustatytais Nacionalinio saugumo pagrindais. 2. Vadovaudamiesi šio įstatymo nustatytais Nacionalinio saugumo pagrindais, Vyriausybė Valstybės gynimo tarybos pritarimu teikia Seimui tvirtinti Nacionalinio saugumo strategiją, įtvirtinančią valstybės nacionalinio saugumo sistemos plėtros, užsienio, gynybos ir vidaus politikos prioritetus, ilgalaikius bei vidutinio laikotarpio uždavinius. Valstybės gynimo taryba svarsto, kaip vykdoma Nacionalinio saugumo strategija, ir teikia rekomendacijas ją keisti. Strategija gali būti pagal poreikį tikslinama atsižvelgiant į saugumo padėties pokyčius. Straipsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 4 straipsnis. Nacionalinio saugumo sistemos plėtros teisinis reglamentavimas 1. Lietuvos nacionalinio saugumo sistemą reglamentuoja įstatymai ir kiti teisės aktai. 2. Seimas priima nacionalinio saugumo sistemos plėtrai reikalingus įstatymus. 3. Vyriausybė, rengdama naujų ir galiojančių įstatymų pakeitimo projektus, jų nuostatas suderina su Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo ir Nacionalinio saugumo strategijos nuostatomis. 4. Vyriausybės ir kitų valstybės institucijų leidžiami teisės aktai turi atitikti Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo ir Nacionalinio saugumo strategijos nuostatas. Straipsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 5 straipsnis. Ilgalaikės valstybinės saugumo stiprinimo programos 1. Vyriausybė, Respublikos Prezidentas, vadovaudamiesi Nacionalinio saugumo pagrindais, pateikia Seimui pasiūlymus dėl ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų rengimo plano. Jame numatoma programų rengimo tvarka ir atsakingos institucijos. Planą tvirtina Seimas nutarimu. 2. Programų projektus Seimui pateikia Vyriausybė, išskyrus valstybės paslaptį sudarančias jų dalis. Pateiktas programą Seimas tvirtina nutarimu. Įslaptintas programos ar jų dalis svarsto Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas ir tvirtina Vyriausybė. 3. Vyriausybė, pateikdama ilgalaikės valstybinės saugumo stiprinimo programas, kartu pateikia skaičiavimus, kiek lėšų joms įgyvendinti reikėtų skirti iš viso ir kiekvienais biudžetiniais metais. 4. Vyriausybė, rengdama kiekvienų metų valstybės biudžeto projektus, numato lėšų ilgalaikėms valstybinėms saugumo stiprinimo programoms parengti ir koordinuoja jų įgyvendinimą. Straipsnio pakeitimai: Nr. VIII-770, 1998 06 04, Žin., 1998, Nr. 55-1520 (1998 06 17) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 6 straipsnis. Vyriausybės ataskaitos apie nacionalinio saugumo plėtrą Vyriausybė atsiskaito už nacionalinio saugumo sistemos būklę ir plėtrą įstatymo nustatyta tvarka pateikdama Seimui savo veiklos metinę ataskaitą, kurios sudedamoji dalis yra ataskaita apie nacionalinio saugumo būklę ir plėtrą. Straipsnio pakeitimai: Nr. VIII-770, 1998 06 04, Žin., 1998, Nr. 55-1520 (1998 06 17) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą. RESPUBLIKOS PREZIDENTAS ALGIRDAS BRAZAUSKAS Lietuvos Respublikos 1996 m. gruodžio 19 d. įstatymo Nr. VIII-49 priedėlis LIETUVOS NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDAI PREAMBULĖ Lietuvos Respublikos Seimas, nustatydamas Lietuvos nacionalinio saugumo pagrindus, vadovaujasi nuostatomis: – prieš daugelį amžių susikūrusi Lietuvos valstybė, besiremianti Tautos sukurtais etninėmis kultūros vertybėmis bei Europą vienijančios krikščioniškosios kultūros pagrindais, yra neatskiriama Europos ir pasaulio tautų bendrijos dalis; – lietuvių tauta niekada nesutiko su jokia okupacija ir pavergimu, priešinosi visais įmanomais būdais ir siekė išsivadavimo, ir šis tautos nusistatymas yra nekintamas; – lietuvių tauta siekė ir tebesiekia išsaugoti savo laisvę, garantuoti saugią ir laisvą raidą savo etninėje žemėje, puoselėti tautinį tapatumą ir savimonę, ugdyti prigimtinės kūrybos galias ir prisidėti prie pasaulio pažangos; – nepriklausoma demokratinė Lietuvos valstybė privalo užtikrinti saugų Tautos gyvavimą, jos savitą ir laisvą raidą, sukurta efektyvi nacionalinio saugumo sistema yra Tautos siekių bei demokratinės raidos užtikrinimo garantas. Preambulės pakeitimai: Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) I DALIS PAGRINDINĖS NACIONALINIO SAUGUMO POLITIKOS NUOSTATOS BEI PRINCIPAI 1 skyrius NACIONALINIO SAUGUMO POLITIKOS TIKSLAS IR BENDROSIOS NUOSTATOS Nacionalinio saugumo politikos tikslas – sutelktomis valstybės ir piliečių pastangomis plėtoti ir stiprinti demokratiją, užtikrinti Tautos saugų būvį ir valstybės vidaus bei išorės saugumą, atrasyti kiekvieną potencialų užpuoliką, ginti Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ir konstitucinę santvarką. Lietuvos nacionalinio saugumo sistema remiasi valstybės institucijų veikla ir kiekvieno Lietuvos piliečio dalyvavimu, atvira pilietine visuomene, suvokiančia pavojus ir savo atsakomybę, pilietiškai susipratusia ir pasirengusia ginti Lietuvos laisvę. Lietuvos nacionalinio saugumo sistema plėtojama kaip Europos bendros saugumo ir transatlantinės gynybos sistemų dalis. Lietuva nė vienos valstybės nelaiko savo priešu, niekam negrasina ir su visomis stengiasi palaikyti gerus santykius. Stiprinti nacionalinį saugumą yra aukščiausias Lietuvos vidaus ir užsienio politikos tikslas. Lietuvos nacionalinio saugumo politiką sudaro valstybės užsienio, gynybos, ekonominės, viešojo saugumo, socialinės, kultūros, sveikatos, aplinkos apsaugos, švietimo ir mokslo bei kitos valstybės politikos nuostatos, užtikrinančios nacionalinį saugumą. Atskirų valstybės sričių ilgalaikio funkcionavimo strategijos ir doktrinos remiasi šiuo įstatymu ir Nacionalinio saugumo strategija. Skyriaus pakeitimai: Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 2 skyrius PAGRINDINIAI NACIONALINIO SAUGUMO SISTEMOS ELEMENTAI Pirmas IS skirsnis NACIONALINIO SAUGUMO OBJEKTAI Pagrindiniai nacionalinio saugumo objektai yra: – žmogaus ir piliečio teisės, laisvės bei asmens saugumas; – tautos puoselėjamos vertybės, jos teisės ir laisvos raidos sąlygos; – valstybės nepriklausomybė; – konstitucinė santvarka; – valstybės teritorijos

vientisumas;– aplinka ir kultūros paveldas;– visuomenės sveikata.Skirsnio pakeitimai:Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) AntrasIS skirsnisNACIONALINIO SAUGUMO UŽTIKRINIMO SUBJEKTAINacionalinio saugumo užtikrinimo subjektai yra:- valstybė, jos nacionalinio saugumo bei gynybos ir kitos institucijos;- piliečiai, jų bendrijos ir organizacijos. Trečiasis skirsnisNACIONALINIO SAUGUMO UŽTIKRINIMO BŪDAI Nacionalinį saugumą užtikrina:a) VALSTYBĖ:– prognozuodama (numatydama) iššūkius saugumui, rizikos veiksnius, pavojus bei galinčias kilti grėsmes;– vykdydama rizikos veiksnius, pavojus ir grėsmes mažinančią vidaus ir užsienio politiką;– patikimai kontroliuodama valstybės sausumos ir jūros sienas bei oro erdvę;– garantuodama pasirengimą besąlygiškai gynybai ir visuotiniam pilietiniam pasipriešinimui agresijos atveju;– stiprinama nacionalinio saugumo bei gynybos institucijas ir tobulinama jų veiklą;– rengdama gynybai kariuomenę ir jos mobilizacinę rezervą pagal nacionalinius ir NATO kolektyvinės gynybos planus;– rengdama ir vykdydama ilgalaikes valstybines saugumo stiprinimo programas;– integruodamasi į Europos Sąjungą (EU) ir Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją (NATO) bei kaip visateisė narė aktyviai dalyvaudama šiose organizacijose;b) PILIEČIAI:- saugdami tautines vertybes ir ugdydami pasiryžimą ginti Lietuvos laisvę;- rengdamiesi visuotiniam pilietiniam pasipriešinimui;- plėtodami visuomenės institutus, piliečių susivienijimų ir draugijų veiklą.Nacionalinio saugumo institucijos veikia ir plėtojamos, saugumo stiprinimo priemonės rengiamos ir vykdomos vadovaujantis demokratinės kontrolės principais.Valstybės institucijų vykdomas nacionalinio saugumo priemonės nustato šis įstatymas, Nacionalinio saugumo strategija, ilgalaikės valstybinės saugumo stiprinimo programos bei kiti teisės aktai. Šioms priemonėms finansuoti naudojamos nacionalinio biudžeto, kreditų bei paramos lėšos.Skirsnio pakeitimai:Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01)Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 3 SKYRIUSTEISINIAI NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDAI Lietuvos nacionalinio saugumo teisinis pagrindas yra Lietuvos Respublikos Konstitucija, šis bei kiti įstatymai ir tarptautinės sutartys.Kertinės Konstitucijos normos, tiesiogiai reglamentuojančios nacionalinio saugumo klausimus, yra:– Konstitucijos 1 straipsnis, skelbiantis, kad Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika;– Konstitucijos 3 straipsnis, skelbiantis, kad niekas negali varžyti ar riboti Tautos suvereniteto, savintis visai Tautai priklausančių teisių;– Konstitucijos 8 straipsnis, nustatantis, kad valstybės valdžios ar jos institucijos užgrobtas smurtu laikomi antikonstituciniai veiksmai;– Konstitucijos 94 straipsnis, įpareigojantis Vyriausybę saugoti Lietuvos Respublikos teritorijos neliečiamybę, garantuoti valstybės saugumą ir viešąją tvarką;– Konstitucijos 135 straipsnis, įpareigojantis Lietuvos Respubliką įgyvendinant užsienio politiką vadovautis visuotinai pripažintais tarptautinės teisės principais ir normomis, siekti užtikrinti šalies saugumą ir nepriklausomybę, piliečių gerovę ir pagrindines jų teises bei laisves, prisidėti prie teise ir teisingumu pagrįstos tarptautinės tvarkos kūrimo;– Konstitucijos 142 straipsnis, įpareigojantis Seimą ir Respublikos Prezidentą priimti sprendimus panaudoti ginkluotąsias pajėgas bei imtis kitų veiksmų, būtinų Tėvynei apginti ar valstybės tarptautiniams įsipareigojimams vykdyti;– Konstitucijos 144 straipsnis, suteikiantis galią Seimui ir Respublikos Prezidentui įvesti nepaprastąją padėtį, jei iškyla grėsmė konstitucinei santvarkai ar visuomenės rimčiai; ir– Konstitucijos sudedamosios dalies – 1992 m. birželio 8 d. Konstitucinio akto – reikalavimai niekada ir jokių pavidalu nesijungti į jokiais buvusios SSRS pagrindu kuriamas naujas politines, karines, ekonomines ar kitokias valstybių sąjungas bei sandraugas.Nacionalinis saugumas taip pat grindžiamas Jungtinių Tautų Chartija, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos dokumentais, Šiaurės Atlanto sutartimi, žmogaus teisių apsaugos ir kitomis daugiašalėmis ir dvišalėmis tarptautinėmis sutartimis, įsigaliojusiomis Lietuvos Respublikai, taip pat visuotinai pripažintais tarptautinės teisės principais ir normomis.Skyriaus pakeitimai:Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) 4 skyriusSVARBIAUSIOS NACIONALINĖ SAUGUMĄ UŽTIKRINANČIOS LIETUVOS VIDAUS POLITIKOS NUOSTATOS VIDAUS SAUGUMO UŽTIKRINIMO POLITIKA Lietuvos Respublikos vidaus politika yra orientuota į vidaus ekonominio ir socialinio stabilumo stiprinimą. Vidaus politika turi būti grindžiama teisingumu ir teisėtumu, turi ugdyti tautinę savimonę, pilietiškumą, pagarbą Konstitucijai ir pasitikėjimą nacionaliniais institutais, užtikrinti visų savo piliečių ir kitų jos jurisdikcijai priklausančių asmenų tarptautinės teisės pripažintą žmogaus teises.Valstybės vidaus politika privalo garantuoti saugią aplinką ir viešąją tvarką, sukurti palankias prielaidas piliečių švietimui, jų socialiniam ir kultūriniam aktyvinimui, įvairiapusei visuomenės pažangai bei valstybės gamtinės aplinkos apsaugai. Valstybė turi sukurti tinkamas sąlygas ekonomikos augimui, kaip pagrindinei aukštesnio gyventojų gyvenimo lygio užtikrinimo sąlygai.Valstybės valdžia privalo apsaugoti Lietuvą nuo užsienio valstybių slapėtųjų tarnybų ir jų priedangos struktūrų bei teroristinių organizacijų ardomosios veiklos, teroro aktų ir sukliudyti tokioms organizacijoms pasinaudoti Lietuvos Respublikos teritorija arba kaip tranzito valstybe ardomajai veiklai ar teroro aktams prieš kitas valstybes. EKONOMINĖ POLITIKA Lietuvos ekonominė politika yra grindžiama atvirumu, teisingumu, darnumu ir naudingumu visuomenei laisvos konkurencijos rinkoje, ekonominių laisvių užtikrinimo, privačios ūkinės iniciatyvos principais, tarnaujančiais bendrai tautos gerovei. Ūkinės veiklos apribojimai gali būti nustatyti tik įstatymais ir jeigu jie yra būtini nacionalinio saugumo interesams apsaugoti.Vienam investuotojui draudžiama dominuoti viename ar keliuose strategiškai svarbiuose nacionaliniame saugumui ūkio sektoriuose.Strategiškai svarbūs nacionaliniame saugumui ūkio sektoriai Lietuvoje yra:– energetikos;– transporto;– informacinių technologijų ir telekomunikacijų, kitų aukštųjų technologijų;– finansų ir kredito.Siekdama užtikrinti nacionalinio saugumo interesų apsaugą, Vyriausybė, laikydama Europos Sąjungos teisės reikalavimų, teikia Seimui įstatymu tvirtinti, kurie nacionaliniame saugumui strategiškai svarbūs objektai privalo būti valstybės nuosavybė, o kuriuose ir kokiomis sąlygomis kapitalo dalį gali sudaryti privatus nacionalinis bei užsienio kapitalas, atitinkantis europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus, paliekant sprendžiamąją galią valstybei, taip pat teikia tvirtinti kitus nacionalinio saugumo užtikrinimui svarbius objektus.Lietuvos Respublikos įstatymai gali nustatyti papildomus reikalavimus esamų ir naujai kuriamų nacionaliniame saugumui strategiškai svarbių bei kitų nacionalinio saugumo užtikrinimui svarbių objektų nuosavybės įsigysiančio ar turinčio arba jų valdyme dalyvausiančio ar dalyvaujančio privataus nacionalinio ar užsienio kapitalo kilmei, ūkio subjektų finansiniams rodikliams, jų patikimumui ar kitus reikalavimus, būtinus nacionaliniame saugumui užtikrinti. Lietuvos Respublikos įstatymai taip pat gali nustatyti apribojimus ir prievoles, taikomas ir kitoms Lietuvoje veikiančioms įmonėms bei kitiems ūkio subjektams karo, nepaprastosios padėties atveju ar kai būtina tenkinti kitus nacionalinio saugumo užtikrinimo poreikius.Vyriausybė rūpinasi alternatyvių energetikos sektorių plėtra, tarp jų – atominės energetikos tęstinumu ir nuo monopolinio tiekėjo nepriklausomų nacionaliniame saugumui būtinų kuro ir žaliavų įsigijimo šaltinių užtikrinimu, taip pat užtikrina, kad būtų sukauptos nacionalinio saugumo interesų apsaugai krizių atveju reikalingos kuro atsargos. Aprūpinimas energetiniais ištekliais negali būti perduodamas šalių, iš kurių šie ištekliai tiekiami, subjektų kontrolei. Europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinkančioms užsienio investicijoms teikiamos preferencijos.Lietuvos bankas, Vyriausybė bei teisėsaugos institucijos pagal savo kompetenciją užtikrina ūkio bei finansų ir kredito sistemos saugumą nuo apgavysčių, nelegalios kilmės (nusikalstamu būdu įgytų) pinigų ar turto legalizavimo ir investicijų.Lietuvos geležinkelio transporto sektorius turi būti pritaikomas integracijai į Europos Sąjungos geležinkelio transporto tinklus. VIEŠOJO SAUGUMO POLITIKA Kova su nusikalstamumu, viešosios tvarkos bei asmens saugumo valstybėje užtikrinimas yra vienas didžiausių prioritetų užtikrinant šalies nacionalinį saugumą. Valstybė privalo sutelkti jėgas ryžtingai ir veiksmingai kovai su nusikalstamumu, ypač su organizuotu nusikalstamumu, šešėliniu verslu, korupcija bei narkomanija, ir tuo užtikrinti tinkamą šalies vidaus saugumą. Būtina stiprinti teisėsaugos institucijų veiklą atskleidžiant ir tiriant nusikalstamas veikas, kurti naujus nusikalstamų veikų kontrolės ir prevencijos sistemos modelius. Vyriausybė turi užtikrinti jų bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą.Kitas prioritetas – patikima, Europos Sąjungos reikalavimus atitinkanti valstybės sienos kontrolė ir apsauga, ypatingą dėmesį skiriant Europos Sąjungos išorinės sienos kontrolei ir apsaugai. Įstatymu nustatomi valstybės sienos ir pasienio teisiniai režimai, reglamentuojamas valstybės sienos apsaugos organizavimas.Valstybės institucijos privalo imtis veiksmingų priemonių užtikrinant eismo keliuose saugumą ir garantuoti šių priemonių įgyvendinimo finansavimą, reikalingų teisės aktų bazės kūrimą, valstybės institucijų ir privačių asmenų veiklos bei kompleksinių priemonių, skirtų avaringumui mažinti, organizavimą ir koordinavimą. SOCIALINĖ POLITIKAValstybės socialinė politika turi skatinti socialiai savarankiškos, solidarios, kartu ir stabilios pilietinės visuomenės formavimąsi. Valstybė turi vykdyti visų piliečių ir kitų jos jurisdikcijai priklausančių asmenų gerovės politiką, mažinti galimų socialinių krizių rizikos veiksnius bei pavojus ir rūpintis, kad dėl pernelyg didelių turinių skirtumų visuomenėje ir gyventojų nuskurdimo nebūtų pažeisti socialinės sanglaudos principai.Valstybė turi ypač rūpintis šeimos, kaip pagrindinės ir atsakingos visuomenės institucijos, padėtimi. KULTŪROS POLITIKAValstybės pareiga išsaugoti ir puoselėti nacionalinės kultūros tapatumą, užtikrinant lietuvių kalbos apsaugą ir tęstinumą, globojant etninę kultūrą ir vietos tradicijas, saugant kultūros paveldą. Valstybė remia užsienio lietuvių bendruomenių pastangas išsaugoti tautinį tapatumą, rūpinasi Lietuvoje gyvenančių tautinių bendrijų kultūra, remia profesionalųjį meną, užtikrina meno ir kūrybos sklaidą ir plėtrą.Valstybė sudaro sąlygas visuomenei dalyvauti kultūroje, ją vartoti, įgyvendina regioninę kultūros politiką, laikydama decentralizacijos principo. Remdama kultūros demokratiškumo ir atvirumo principus, valstybė privalo apsaugoti kultūros raidą nuo griauinančio antihumanistinio poveikio.Valstybė sudaro ekonomines, technologines ir teises sąlygas kultūros paveldo apsaugai, skatina savininkus investuoti į kultūros paveldo apsaugą. Valstybės parengia priemonės, užtikrinančias kultūros paveldo apsaugą ekstremaliomis situacijų (teroro aktų, gaisrų, potvynių, avarių ir kitais) atvejais. ŠVIETIMO IR MOKSLO POLITIKAŠvietimo ir auklėjimo sistema turi ugdyti pilietiškumą, bendruomeniškumą, tautinį sąmoningumą, etines ir moralines vertybes, pakantą ir pagarbą kitoms tautoms.Valstybė savo švietimo ir mokslo politika turi užtikrinti aukštą švietimo kokybę bei skatinti mokslo ir technologijų plėtrą, rūpintis, kad Lietuva taptų žinių (informacinė) visuomene.Kuriant žinių visuomenę

svarbu užtikrinti sėkmingą švietimo ir mokslo reformą, lietuvių kalbos plėtrą; suformuoti visiems prieinamą, informacinių technologijų pažangą atitinkančią, modernią, kokybišką švietimo sistemą, siekti švietimo sistemos vidinės dermės ir valstybės siekių atitikimo, pilietinės visuomenės ugdymo, rengti aukščiausios kvalifikacijos specialistus. Valstybė turi skatinti visų gyvenimo sričių mokslinę technologinę pažangą bei ja grindžiamų inovacijų visose socialinėse ir ekonomikos srityse diegimą. APLINKOS APSAUGOS POLITIKA Valstybė turi užtikrinti Lietuvos gyventojams ekologinį saugumą garantuodama darnią ūkio plėtrą, prisidėdama prie tarptautinės bendrijos pastangų mažinti globalines ekologines grėsmes, greitai reaguodama į ypatingas ekologines situacijas bei šalindama ir mažindama jų padarinius. Valstybė vykdo aplinkos taršos ir kitokio neigiamo poveikio aplinkai bei žmonių sveikatai prevenciją, siekia išsaugoti gamtos paveldo vertybes, kraštovaizdžio ir biologinę šalies įvairovę, tobulina aplinkos kokybės stebėseną, skatina diegti ūkyje geriausias sveikatos ekspertizės, greito sveikatos informacijos perdavimo ir reagavimo į grėsmes visuomenės sveikatai, ekstremalių sveikatai situacijų prevencijos ir jų padarinių mažinimo bei šalinimo sistemas, tobulinti Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos pasirengimą bei veiklą krizių ir ekstremalių situacijų atvejais. Vyriausybė užtikrina mechanizmus, nustatančius valstybės sveikatos politikos ir strategijų formavimą bei įgyvendinimą. TAUTINĖ POLITIKA Valstybė privalo užtikrinti lietuvių tautos ilgalaikių gyvybinių interesų apsaugą saugodama Lietuvos teritorijos vientisumą, kalbą, etninę kultūrą, kultūros savitumą ir papročius, kultūros paveldą ir puoselėdama tradicinę šeimą. Tautinių mažumų bendrijoms priklausantių piliečių teises puoselėti savo kalbą, kultūrą ir papročius gina įstatymai. Tautinės bendrijos yra integrali Lietuvos pilietinės visuomenės dalis. Skyriaus pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) Nr. X-1598, 2008-06-12, Žin., 2008, Nr. 73-2797 (2008-06-27) 5 skyrius SVARBIAUSIOS NACIONALINĖ SAUGUMĄ UŽTIKRINANČIOS LIETUVOS UŽSIENIO POLITIKOS NUOSTATOS Skyriaus pavidinimas keistas: Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) Lietuvos užsienio politika formuojama remiantis Seime atstovaujama politinių partijų solidarumu bei atsakomybe ir grindžiama Lietuvos nacionaliniais tikslais. Svarbiausias Lietuvos užsienio politikos tikslas – stiprinti Lietuvos integraciją į europines bei transatlantinę institucijas ir užsitikrinti tarptautinės saugumo garantijas. Lietuva su visomis valstybėmis stengiasi teisingais ir lygiateisiais pagrindais nustatyti bei palaikyti geresnius kaimyniškus santykius, grindžiamus visuotinai pripažintomis tarptautinėmis teisėmis normomis ir principais. Pagrindiniai ilgalaikiai Lietuvos užsienio politikos uždaviniai: – esant Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos ir Europos Sąjungos nare, užtikrinti šalies saugumą, tinkamai vykdyti narystės šiose organizacijose įsipareigojimus; – skatinti geros kaimynystės, tarpusavio pasitikėjimo, ekonominės partnerystės, prekybos, kultūros ir abipusiškai naudingo lygiateisio bendradarbiavimo ryšius su visomis savo ir kaimyninių regionų valstybėmis tiek dvišaliais pagrindais, tiek daugiašaliuose forumuose; – aktyviai prisidėti prie tarptautine teise ir teisingumu grindžiamos tarptautinės tvarkos kūrimo bei tarptautinės bendrijos pastangų įtvirtinti demokratijos, teisės viršenybės ir pagarbos žmogaus teisėms principus; – aktyviai prisidėti prie tarptautinės bendrijos pastangų užkirsti kelią terorizmui, konfliktams, įvesti, atkurti ir palaikyti taiką krizių paveiktuose regionuose. Lietuvos valstybė labai vertina ir skatina užsienio lietuvių taiką stiprinant Lietuvos saugumą bei gynybinę galią. Skyriaus pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 6 skyrius TEISINIAI LIETUVOS GYNYBOS PAGRINDAI Lietuvos suvereniteto, teritorijos vientisumo ir konstitucinės santvarkos gynimas bei gynybos institucijų veikla grindžiama Konstitucija, reguliuojama įstatymų ir kitų Lietuvos teisės aktų, taip pat tarptautinių teisės aktų, kuriuos Lietuva yra ratifikavusi arba prie kurių prisijungusi. Lietuva numato pasinaudoti ir kitais tarptautinės teisės aktais, kurių principus ir normas ji gerbia. Konstitucijos kertonės normos, tiesiogiai reglamentuojančios valstybės gynybos klausimus, yra: – Konstitucijos 3 straipsnio antroji dalis, skelbianti, kad Tauta ir kiekvienas pilietis turi teisę priešintis bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką; – Konstitucijos 139 straipsnis, skelbiantis, kad Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo yra kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio teisė ir pareiga, ir nustatantis piliečių privalomąją karo tarnybą. 7 skyrius SVARBIAUSIOS LIETUVOS GYNYBOS POLITIKOS NUOSTATOS Pirmasis skirsnis VISUOTINĖS IR BESĄLYGINĖS GYNYBOS PRINCIPAI Lietuvos gynimas yra visuotinis ir besąlyginis, taip pat derinamas su NATO kolektyvinės gynybos principų įgyvendinimu. Gynybos visuotinumas reiškia, kad Lietuvą ginklu gina valstybės ir NATO sąjungininkų ginkluotosios pajėgos, kad gynybai panaudojami valstybės ištekliai, kad kiekvienas pilietis ir Tauta priešinasi visais pagal tarptautinę teisę leistiniais būdais. Gynybos besąlyginumas reiškia, kad Lietuvos gynyba nėra saistoma jokių sąlygų ir kad niekas negali varžyti Tautos ir kiekvieno piliečio teisės priešintis agresoriui, okupantui ir bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ir konstitucinę santvarką. Siekdama NATO sąjungininkų ir kitokios tarptautinės pagalbos gynybai, Lietuva ginasi ir priešinasi pati, nelaukdama, kada toji pagalba bus suteikta. Skirsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Antrasis skirsnis BENDROSIOS LIETUVOS GYNYBOS NUOSTATOS Lietuvos gynybinė galia grindžiama: – Tautos apsisprendimu ir pasiryžimu priešintis kiekvienam užpuolikui; – NATO sąjungininkų teikiama pagalba ir solidarumu; – įstatymo nustatyta visuotinė privalomąją karo tarnybą; – kariuomenės ir jos aktyviojo rezervu parengimi ir apginklavimu; – piliečių pasirengimu visuotiniam ginkluotam ir neginkluotam pasipriešinimui bei pilietinei gynybai; – geru kariuomenės ir civilių piliečių savitarpio supratimu ir bendradarbiavimu; – valstybės atsargomis ir kitais mobilizacinio rezervu ištekliais. – šalies mokslo ir studijų institucijų bei įmonių potencialo panaudojimu. Lietuvos kariuomenė ir kitos krašto apsaugos institucijos kuriamos ir rengiamos Lietuvos valstybės gynybai ir sąveikai su NATO pajėgomis. [Dalies redakcija iki 2010-01-01] Valstybės ginkluotąsias pajėgas taikos metu sudaro visos kariuomenės rūšys ir jos aktyvusis rezervas. Įvedus karo padėtį ar ginkluotos gynybos nuo agresijos (karo) metu ginkluotosioms pajėgoms taip pat priskiriama: Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Viešojo saugumo tarnyba, koviniai Šaulių sąjungos būriai bei kiti koviniai piliečių ir jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo (partizanų) būriai, pavaldūs ginkluotųjų pajėgų vadovybei. [Dalies redakcija nuo 2010-01-01] Valstybės ginkluotąsias pajėgas taikos metu sudaro visos kariuomenės rūšys ir jos aktyvusis rezervas. Įvedus karo padėtį ar ginkluotos gynybos nuo agresijos (karo) metu ginkluotosioms pajėgoms taip pat priskiriama: Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Viešojo saugumo tarnyba, koviniai Lietuvos šaulių sąjungos būriai ir kiti koviniai piliečių bei jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo (partizanų) būriai, pavaldūs ginkluotųjų pajėgų vadovybei. Lietuvos gynybos sistemos pagrindas – visuotinė ir besąlyginė gynybos principas, įgyvendinamas atsižvelgiant į NATO kolektyvinės gynybos principą. Šis principas įtvirtinamas įstatymuose, kituose gynybos reglamentuojančiuose teisės aktuose, kariuomenės bei jos aktyviojo rezervu parengimo gynybai planuose ir kituose dokumentuose. Šiuo principu taip pat grindžiamas piliečių mokymas ir rengimasis gynybai bei pasipriešinimui. Visuotiniu piliečių pasirengimu pasipriešinimui ir ginkluotųjų pajėgų pasirengimu besąlygiškai gynybai nuo agresijos, įgyvendinamai individualiai ir kartu su NATO sąjungininkų pajėgomis, Lietuva siekia atgrasinti kiekvieną potencialų užpuolimą. Lietuva priešinsis agresoriui visomis jai prieinamomis priemonėmis: karine gynyba ir partizaniniais veiksmais, civilių piliečių nepaklusnumu, nekolaboravimu bei kitais būdais. Lietuva neatidėliodama prašo NATO konsultacijų, kai jaučia tiesioginę grėsmę savo teritoriniam vientisumui, politinei nepriklausomybei ar saugumui. Būdamas Šiaurės Atlanto sutarties ir kitų Europos valstybių kolektyvinės gynybos sutarčių dalyvė, Lietuva ginkluoto užpuolimo atveju nedelsdama kreipiasi šių sutarčių šalių ginkluotosios pagalbos užpuolimui atremti. Lietuva rengiasi gynybai remdamasi šiuolaikiniu karybos mokslu ir tautos dešimtmete pokario partizaninės kovos prieš Sovietų Sąjungos kariuomenę ir okupacinį režimą patirtimi. Agresijos faktą Lietuva konstatuoja vadovaudamasi tarptautinėmis teisės normomis. Agresijos ar kitu prievartos prieš Lietuvos valstybę atveju piliečiai ir jų susivienijimai priešinasi bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ar konstitucinę santvarką. Kiekvienam pasipriešinimo dalyviui taikomas kombatanto statusas pagal tarptautinės teisės aktus. Tautos ir valstybės gynybai vadovauja laisvai ir teisėtai veikiančios valstybės institucijos, o jei jos negali veikti, – Tautos sukurtos arba jos pripažįstamos vadovavimo pasipriešinimui institucijos. Ginkluotųjų pajėgų daliniai turi iš anksto parengtus veiksmų planus agresijai atremti. Agresijos atveju ginkluotųjų pajėgų dalinių vadai, vadovaudamiesi šiais planais ir nelaukdami atskiro politinio sprendimo, nedelsdami įsako ginklu pasipriešinti agresoriui, ginti Lietuvos valstybę, jos laisvę ir nepriklausomybę bei teritorijos vientisumą. Agresijos ar kitu prievartos prieš Lietuvos valstybę atveju jokia valstybės institucija ar pareigūnas negali priimti sprendimo arba duoti įsakymo, draudžiančio ginti Lietuvos nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ar konstitucinę santvarką. Toks sprendimas ar įsakymas bus niekiniai, o jų nevykdymas neužtrauks jokios atsakomybės. Jei dėl agresijos ar kitokios prievartos prieš Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ar konstitucinę santvarką pareigūnas negali laisvai vykdyti valstybės gynybos pareigų arba su gynyba susijusių funkcijų ar perduoti įsakymų, žemesniosios grandies pareigūnai gynybos funkcijas vykdo savarankiškai. Tokiu atveju šių pareigūnų įsakymai bus privalomi, o karinių dalinių, piliečių ir jų savaveiksmių darinių pasipriešinimo bei kovos

veiksmai bus teisėti. Krašto gynybos operatyvinė vadovybė privalo užtikrinti, kad pasienio provokacijos, vietinio įsibrovimo į Lietuvos teritoriją ar Lietuvos oro erdvės pažeidimo atvejais būtų nedelsiant duoti įsakymai dėl adekvačių kariuomenės ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos veiksmų ir imtasi diplomatiniių priemonių. Skirsnio pakeitimai: Nr. VIII-1997, 2000 10 10, Žin., 2000, Nr. 92-2849 (2000 10 31) Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) Nr. X-814, 2006-09-19, Žin., 2006, Nr. 102-3936 (2006-09-26) Nr. X-852, 2006-10-12, Žin., 2006, Nr. 116-4398 (2006-10-31) Nr. XI-409, 2009-07-23, Žin., 2009, Nr. 95-4034 (2009-08-08) TREČIASIS SKIRSNIS SKIRSNISKARINĖ GYNYBA Karinei valstybės gynybai naudojamos visos ginkluotosios pajėgos. Jos privalo būti parengtos greitai reaguoti, gerai tarpusavio sąveikai ir greitai pergrupavimui, taip pat sąveikai su NATO sąjungininkių pajėgomis. Ypatinga reikšmė teikiama žvalgybai, informacijos analizei ir veiksmingam operatyviam vadovavimui ginkluotosioms pajėgoms. Lietuvos kariuomenė turi būti parengta gynybos veiksams netikėto ir staigaus ginkluoto užpuolimo ar karinės jėgos demonstravimo atvejais. Pagrindinis kariuomenės uždavinys – naikinti priešą ir palaužti jo norą kovoti su Lietuva. Lietuvos ginkluotosios pajėgos gina valstybę veikdamos savarankiškai ir kartu su sąjungininkių pajėgomis. Ginkluoto užpuolimo ar jo grėsmės atveju Lietuva prašo NATO sąjungininkių pagalbos gynybai, taip pat kitokios tarptautinės pagalbos. Priešo užimtose teritorijose naudojami ir partizaninės kovos veiksmai. Skirsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) Nr. X-1466, 2008-03-20, Žin., 2008, Nr. 38-1378 (2008-04-03) KETVIRTASIS SKIRSNIS PILIETINIS PASIPRIEŠINIMAS Pilietinio pasipriešinimo jėgą lemia Tautos valia ir apsisprendimas kovoti už savo laisvę, kiekvieno piliečio, nesvarbu, koks jo amžius ir profesija, pasiryžimas visais įmanomais būdais priešintis užpuolikui ar okupantui, prisidėti prie Lietuvos gynybos. Piliečių pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui sistema yra valstybinė. Jos funkcionavimą organizuoja Vyriausybė. Piliečiai mokomi įvairių pasipriešinimo ir civilinės saugos būdų. Valstybė juos aprūpina būtinomis techninėmis priemonėmis. Patriotizmo ugdymas yra ir mokyklos privalomosios lavinimo programos sudėtinė dalis. Valstybė remia savaveiksmes visuomenės organizacijas, kurių veikla prisideda prie pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui ar gynybinės galios stiprinimo. Užpuolimo, pasikėsimo į Lietuvos teritorijos vientisumą arba jos konstitucinę santvarką atveju piliečiai ir jų savaveiksmiai dariniai imasi pilietinio pasipriešinimo veiksmų - nesmurtinio pasipriešinimo, nepaklūsumo ir nekolaboravimo su neteisėta administracija, taip pat ginkluoto pasipriešinimo. Kolaboravimo veikas ir atsakomybę už jas nustato įstatymai. Skirsnio pakeitimai: Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 8 skyrius DEMOKRATINĖ KARIUOMENĖS IR KITŲ NACIONALINIO SAUGUMO INSTITUCIJŲ KONTROLĖ Visus sprendimus dėl gynybos politikos ir ginkluotųjų pajėgų priima demokratiškai išrinkta civilinė valdžia. Nacionalinė gynybos politika ir gynybos išlaidos skelbiami viešai. Sprendimus dėl ginkluotųjų pajėgų išdėstymo taikos metu priima Respublikos Prezidentas. Jis savo dekretu patvirtina visų kariuomenės dalinių nuolatinio dislokavimo taikos metu vietas ir teritorines manevravimo ribas. Taikos metu tik Respublikos Prezidentas savo dekretu gali duoti įsakymus dėl ginkluotųjų pajėgų dalinių perkėlimo į kitą dislokavimo vietą. Jis taip pat turi būti informuojamas apie ne mažesnio kaip dalinio dydžio ginkluotųjų pajėgų vienetų judėjimą už jo manevravimo teritorinių ribų. Gynybos veiksmų civilinę vadovybę sudaro Respublikos Prezidentas ir krašto apsaugos ministras. Operacinio vadovavimo karinėms operacijoms ir kitiems ginkluotųjų pajėgų veiksams grandinę nustato įstatymai ir kiti teisės aktai. Kai Respublikos Prezidentas iš šalies išvyksta, krašto apsaugos ministras privalo būti Lietuvoje, išskyrus įstatymų numatytus atvejus. Ginkluotųjų pajėgų organizaciją, plėtrą, apginklavimo poreikius, asignavimus nustato Seimas. Seimas įstatymų nustatyta tvarka vykdo ginkluotųjų pajėgų ir kitų nacionalinio saugumo institucijų parlamentinę kontrolę. Už ginkluotųjų pajėgų tvarkymą ir vadovavimą joms Seimui yra atsakingi Vyriausybė, krašto apsaugos ministras ir kariuomenės vadas. Sprendimus dėl kariuomenės aprūpinimo, ginkluotės įsigijimo ir materialinės bazės priima Vyriausybė. Sprendimus dėl mobilizacijos, karo padėties įvedimo, ginkluotųjų pajėgų panaudojimo ir gynybos nuo ginkluoto užpuolimo, taip pat sprendimus dėl Lietuvos kariuomenės vienetų dalyvavimo tarptautinėse karinėse operacijose priima Respublikos Prezidentas ir Seimas Konstitucijos ir įstatymų nustatyta tvarka. Krašto apsaugos ministras, vidaus reikalų ministras, Krašto apsaugos ir Vidaus reikalų ministerijų viceministrai ir Valstybės saugumo departamento vadovas turi būti tik civiliai asmenys. Kariuomenės vadas pavaldus krašto apsaugos ministrui. Skyriaus pakeitimai: Nr. VIII-770, 1998 06 04, Žin., 1998, Nr. 55-1520 (1998 06 17) Nr. VIII-1026, 1999 01 14, Žin., 1999, Nr. 11-245 (1999 01 27) Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) II DALIS RIZIKOS VEIKSNIAI IR PAVOJAI LIETUVOS SAUGUMUI SAUGUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS 9 skyrius RIZIKOS VEIKSNIAI IR PAVOJAI LIETUVOS SAUGUMUI RIZIKOS VEIKSNIAI ir pavojai Lietuvos saugumui yra apibrėžiami Seimo nutarimu tvirtinamoje Nacionalinio saugumo strategijoje. Valstybės ir savivaldybės institucijų priimami sprendimai turi būti analizuojami, kaip jie prisidės prie rizikos veiksnių, pavojų silpninimo ir grėsmių nacionaliniam saugumui mažinimo. Vyriausybės įsteigtas strateginių tyrimų ir analizės centras analizuoja bei prognozuoja išorės ir vidaus saugumo aplinkos pokyčius, seka rizikos veiksnių, pavojų, grėsmių atsiradimą bei vystymąsi ir teikia pasiūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Valstybės gynimo tarybai ir kitoms nacionalinių saugumą užtikrinančioms institucijoms dėl nacionaliniam saugumui stiprinti reikalingų priemonių. Valstybės gynimo taryba formuoja žvalgybinės informacijos poreikį. Skyriaus pakeitimai: Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13) 10 skyrius SVARBIAUSIOS NACIONALINIO SAUGUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS Pirmasis skirsnis NACIONALINIO SAUGUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONIŲ VISUMA Be šių pagrindų pirmojoje dalyje apibrėžtos užsienio, vidaus ir gynybos politikos, kitos nacionalinio saugumo užtikrinimo priemonės yra: - dalyvavimas tarptautinėse saugumą stiprinančiose organizacijose; - narystė Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje ir Europos Sąjungoje; - nacionalinio saugumo strateginis planavimas bei ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų parengimas ir vykdymas; - nacionalinį saugumą užtikrinančių institucijų veikla; - saugumo ir gynybos sistemą reglamentuojantys įstatymai. Skirsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Antrasis skirsnis DALYVAVIMAS TARPTAUTINĖSE ORGANIZACIJOSE Lietuvos saugumas yra Europos ir transatlantinio saugumo dalis. Lietuva pasirengusi dalyvauti stiprinant tarptautinį saugumą ir prisiimti savąją dalį įsipareigojimų. Lietuva dalyvauja Jungtinių Tautų (JT/UN), Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO/OSCE), Euroatlanto partnerystės tarybos (EAPT/EAPC), NATO Parlamentinės Asamblėjos (NATO PA), Europos Tarybos (ET/CE) ir kitų tarptautinių institucijų bei organizacijų, kurių paskirtis – užtikrinti taiką, stiprinti saugumą ir stabilumą Europoje bei transatlantinėje erdvėje, veikloje, taip pat dalyvauja tarptautinėse humanitarinėse, reagavimo į krizes bei taikos palaikymo misijose ir kitose akcijose. Skirsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) Trečiasis skirsnis NARYSTĖ EUROPOS SĄJUNGOJE IR ŠIAURĖS ATLANTO SUTARTIES ORGANIZACIJOJE Lietuvos narystė Europos Sąjungoje ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje remiasi idealų ir vertybių bendrumu. Lietuva įgyvendina Europos Sąjungos teisybę, dalyvauja jos institucijų veikloje ir bendroje Europos Sąjungos saugumo ir gynybos politikoje. Lietuva imasi atsakomybės už savo suvereniteto bei teritorijos gynybą, stiprina ir išlaiko savo krašto apsaugos sistemą, kaip NATO kolektyvinės gynybos sistemos dalį. Lietuvos narystė NATO didinamas pasitikėjimas, stabilumas ir saugumas regione bei visoje Europoje. Lietuvos narystė šioje stabilumą ir saugumą garantuojančioje gynybos organizacijoje nėra priešiška jokiai kitai šaliai. Lietuva, tapdama visateise Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos, įskaitant jos integralią karinę struktūrą, nare, vykdo aktyvaus integravimosi ir narystės NATO priemonės: - bendradarbiauja su NATO planuodama gynybą, rengia savo struktūras bendros gynybos poreikiams; - pagal NATO standartus moko ir parengia kariuomenę, pertvarko ir rengia savo gynybos struktūras sąveikai su NATO struktūromis; - parengia karių dalyvauti kolektyvinės gynybos, reagavimo į krizes ir kitose tarptautinėse karinėse operacijose; - gynybos srityje dvišaliais pagrindais plėtoja bendradarbiavimą su šalimis NATO narėmis; - dalyvauja bendroje NATO pratybose bei mokymuose ir organizuoja juos Lietuvos teritorijoje; - pritaiko bendroms pratyboms pagrindinius gynybinės infrastruktūros objektus; - kuria karinę civilinę oro erdvės kontrolės sistemą, integruodama ją į NATO integruotą oro erdvės kontrolės ir gynybos sistemą; - pagal NATO reikalavimus standartizuoja gynybos struktūras, informacijos ir ryšių sistemas, technines priemones, žemėlapius ir dokumentaciją, gynybą bei krašto apsaugos sistemos veiklą reglamentuojančius teisės aktus, statutus, terminiją; - dalyvauja rengiant ir įgyvendinant bendras su NATO ir valstybėmis NATO narėmis mokslo ir technologijų plėtros programas bei pramonės kooperacijos projektus; - kuria informacijos apsaugos sistemą, integralią su NATO sistema; - taiko privalomą reikalavimą karininkams mokėti bent vieną iš oficialiųjų NATO kalbų; - karo specialistus, karininkus ir puskarininkius rengia ne tik Lietuvoje, bet ir NATO šalių karo mokyklose bei gynybos struktūrose, siunčia juos stažuoti; - atestuoja juos pagal NATO reikalavimus, ypač jų pasirengimą sąveikai su NATO daliniais; - priima įstatymus ir teisės aktus, užtikrinančius tinkamą būsimos narystės NATO įsipareigojimų vykdymą, ypač dalyvavimą kolektyvinės gynybos ir kitose NATO ar jos valstybių vadovaujamos tarptautinėse karinėse operacijose. Skirsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) KETVIRTASIS SKIRSNIS (Neteko galios nuo 2003 m. gegužės 1 d.) Skirsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) PENKTASIS SKIRSNIS (Neteko galios nuo 2003 m. gegužės 1 d.) Skirsnio pakeitimai: Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01) 11 skyrius ILGALAIKĖS VALSTYBINĖS SAUGUMO STIPRINIMO PROGRAMOS Svarbiausios ilgalaikės valstybinės nacionalinio saugumo stiprinimo programos: - krašto apsaugos sistemos plėtos; - valstybės sienos apsaugos sistemos plėtotės; - ekonominio saugumo stiprinimo; - krizių valdymo sistemos plėtotės; - ekologinio saugumo užtikrinimo; - Ignalinos AE saugios eksploatacijos užtikrinimo; - gamtos išteklių tausojimo ir apsaugos; - natūralaus gyventojų prieaugio palaikymo; - nusikaltimų prevencijos ir kontrolės; - nacionalinė kovos su

korupcija programa;– narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos;– programa prieš terorizmą;– Lietuvos policijos sistemos plėtros;– pilietinio ir tautinio ugdymo;– kultūros paveldo apsaugos;– diplomatinės tarnybos institucijų saugaus funkcionavimo užtikrinimo.Prireikus parengiamos ir kitos programos.Skyriaus pakeitimai:Nr. VIII-770, 1998 06 04, Žin., 1998, Nr. 55-1520 (1998 06 17)Nr. IX-1360, 2003-03-13, Žin., 2003, Nr. 32-1309 (2003-04-02)Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01)Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13)III DALISNACIONALINIŲ SAUGUMĄ UŽTIKRINANČIOS INSTITUCIJOS IR JŲ VEIKLA12 skyriusNACIONALINIŲ SAUGUMĄ UŽTIKRINANČIOS INSTITUCIJOS VADOVAUJANČIOS INSTITUCIJOS:Valstybės aukščiausiosios vadovaujančios institucijos, kurios vadovauja nacionalinio saugumo užtikrinimui, yra Seimas, Respublikos Prezidentas ir Vyriausybė.VYKDOMOSIOS IR KITOS INSTITUCIJOS:– Valstybės gynimo taryba;– Užsienio reikalų ministerija;– Krašto apsaugos ministerija ir kitos krašto apsaugos ministrui pavaldžios krašto apsaugos sistemos institucijos;– kariuomenė;– Vidaus reikalų ministerija, policija, Valstybinė sienos apsaugos tarnyba ir kitos ministerijos valdymo sričiai priklausančios viešąjį saugumą užtikrinančios įstaigos;– Valstybės saugumo departamentas;– Specialiųjų tyrimų tarnyba;– kitos ministerijos ir valstybės bei savivaldybių institucijos pagal savo kompetenciją.Skyriaus pakeitimai:Nr. VIII-1997, 2000 10 10, Žin., 2000, Nr. 92-2849 (2000 10 31)Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01)Nr. IX-2030, 2004-02-19, Žin., 2004, Nr. 39-1270 (2004-03-13)13 skyriusRESPUBLIKOS PREZIDENTO VADOVAVIMAS VALSTYBĖS GYNYBAIGinkluoto valstybės užpuolimo atveju, kai kyla grėsmė valstybės suverenumui ar teritorijos vientisumui, Respublikos Prezidentas nedelsdamas priima sprendimą dėl gynybos nuo ginkluotos agresijos, įveda karo padėtį visoje valstybėje ar jos dalyje, skelbia mobilizaciją ir šiuos sprendimus teikia tvirtinti Seimui. Neatidėliotinais atvejais Respublikos Prezidentas taip pat priima sprendimus dėl Lietuvos dalyvavimo kolektyvinės gynybos bei kitose tarptautinėse karinėse operacijose ir teikia šiuos sprendimus tvirtinti Seimui.Pagal Konstituciją Respublikos Prezidentas yra vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų vadas.Respublikos Prezidentas, gavęs Seimo pritarimą, skiria kariuomenės vadą.Skyriaus pakeitimai:Nr. IX-1524, 2003-04-22, Žin., 2003, Nr. 42-1922 (2003-05-01)Nr. X-1466, 2008-03-20, Žin., 2008, Nr. 38-1378 (2008-04-03)14 skyriusVYRIAUSYBĖS VEIKLA NACIONALINIAM SAUGUMUI UŽTIKRINTIPirmasis skirsnisPAGRINDINIAI VYRIAUSYBĖS UŽDAVINIAI Vyriausybė saugo Lietuvos Respublikos teritorijos neliečiamybę, garantuoja valstybės saugumą ir viešąją tvarką. Vyriausybė koordinuoja nacionalinį saugumą stiprinančių priemonių įgyvendinimą bei ministerijų ir kitų valstybės įstaigų, atliekančių šias funkcijas, veiklą, sutelkia šias įstaigas aktualiems ir svarbiems nacionalinio saugumo uždaviniams spręsti.Vyriausybė yra atsakinga už strateginį nacionalinio saugumo planavimą. Vyriausybė, vadovaudamasi šio įstatymo, Nacionalinio saugumo strategijos ir kitų strateginio planavimo dokumentų nuostatomis, seka ir prognozuoja tarptautinės ir vidinės saugumo aplinkos pokyčius, rizikos veiksnių, pavojų bei grėsmių atsiradimą ir vystymąsi, Konstitucijos ir įstatymų nustatyta tvarka imasi būtinų atsako priemonių arba, jeigu to reikalauja įstatymai, pateikia šias priemones svarstyti Seimui, Respublikos Prezidentui, Valstybės gynimo tarybai.Vyriausybė yra atsakinga už valstybinės informacijos valdymo ir apsaugos užtikrinimo sistemos sukūrimą ir jos funkcionavimą.Vyriausybė užtikrina, kad visos civilinės valstybės institucijos ir Lietuvos ūkio infrastruktūros objektai būtų parengti privalomiems gynybos bei civilinės saugos uždaviniams vykdyti.Vyriausybė, teikdama Seimui metinę ataskaitą, dalyje apie nacionalinio saugumo būklę ir plėtrą pateikia informaciją apie šio įstatymo, Nacionalinio saugumo strategijos bei ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų įgyvendinimą, taip pat pateikia informaciją apie tarptautinės ir vidaus saugumo aplinkos pokyčius, esamus rizikos veiksnius, pavojus ir grėsmes, jų atsiradimą, vystymąsi bei informaciją apie įgyvendinamas priemones neutralizuojant grėsmes, rizikos veiksnius bei pavojus.Ir taip toliau, ir panašiai... Dar galima būtų tęsti, tačiau ar verta?Redakcijos nuomonėAtrodo tiek daug ir svarbiausiai - protingai prirašyta, bet ar "jie", sėdintys šiltuose, gerai apmokamuose valstybiniuose postuose apie Lietuvą ir jos piliečių saugumą galvoja? Juk šiuo metu, eiliniam Lietuvos piliečiui saugotis reikia ne "užsienių" priešų, o savų - tautos "tarnų", teisėgumo sistemos, teisėtvarkos, socialinės apsaugos, švietimo ir kitų tautos išrinktųjų saviveiklos ir ištikimo "tarnavimo" Lietuvai (o gal tam tikriems klanams?)